

Татгалзлаах Сахабыт сирингэр илэрэа кыһыммат тийэй кэлэн, кыстыкка киирдэбит. Бу эмтэ дьыл би-ир кэтэһинтээх дьыһты кэма Илэһэ чабырарга хайылы-үөт сагалынан тибэрээһэй этинэн быргыччы минн буһаран тыа дьыно бэрэхсэттар үөһөр - көтөр тикки-кэ саанаалара бодоргүүр бириэмэтэ буоллара. Ону таһынан булчут отто Баай Байынтэй үөсөөбүтүн амсай-ан, балыксыт отто Эбэ күрдүлээбитин миннэнэн кы-стыкка киирин үлэтин - хамаһын бөрөөн, дьэ ҕаһы-ылап, көүсүстөрө кэнэти дьыл уоскуулар киирдэхтэ-ра. Маһыахка быйылгы кураан дьыһта, сыт тахсар он-пуг оттонуктап, булдуулап, тизэлэн бары да санкабыт көгөдүүлүнэ, кыһынны этэһит туорукка эрэл улаатта.

Тыа сирин үлэһит кыһытэ быйыл улахан көмөнү-ылар сыла. Ол курдук, Президентимит Егор Афанась-евин Борисов тыа сирин сайдыгыттар туһулаан улахан дьаһаллары ытта, анал Уурах таһаарда. Кэлэр сыл-быт онон интэриэһнээй, үлөтэ - хамаһа тахсыылаах, түмүтэ үгүө буолар чигилээх. Хас нэһилиэк айы-сантаны киллэрин, кэскиллээри түстөөһүн, тохтоон ту-рары хамсатыы, өйү - санааны сайыннарыы тэтимири-ни, хабаана кэлгэх тустарыа.

Бу хэм туйл сиригэр революцин буолбутун тэнэ сы-
аналланан сеп. Хахан ынаар ынах төбөтүгэр үп ыла-
ына, үүтүн ээни туттарып баарай. Банаар ынах туй ы-
дын сүүн ханыгаала дьэ дьмингээстик буолла. Манай
барытын сатабыллаахтык, кудууустээхтик туһана-
рыт эрэйиллэр. Байылыты сыһа бачча күүрүлгөн киир-
бит үбү татабылк туһаныны хас мал айыы, хаһаайлытыба
ахсыа сурун сорук буолуохтаах.

Бийигт улдуусугт "Сага олох" хайнхата сайдымны ухансыгтган туора турбат. Байэтин сонуннарынан, үтүө хоолобуру тардатырынан, мөкүлү үтүкөригэ хае ылга айлы туһата - амата элбөх буолуо. Быйын аалгыг этэригэи уонна Чурагыбыгытар олох сайдымнах буоларын түстээри сага сыһаарылылары олохтооту бут. "Чурагы - спорт туһата" дьэн сыһаарылыгы айга бийрэдэ тахсан спорт сонунун эрэ буолбакка кэлэр сыт улахан дьаһалгытар "Манчаары ооньууларыгар" болэмэтиги хайдах баран иһэрин сырдатта. Дьон - саргы, спорттинай обществоность санаатын бөлкөтүнэн спортсменнэригэи кыйыгыта туһаайыа уонна алгыс-таах субэни тэрийиэ. "Холугман" дьэн айга бийрэдэ түөрт балаһанан тахсар сыһаарылыгыт дьэн кэргэн айгыгытар туһуланар. Манна оор югүтүлүгтган савалаан, хаһаагытыгына тэрийиң боксүруостара ырытылыа-ахтара. Сага сокуоннар киригилэринэн эбии көмүскэллэр сырдатылыахтара, специалистар быйаары биэригилэр тахсыахтара. Маны таһаанан быйылыгы сылга Президент тыа ситин сайдыгытар туһулаабыт Уруааа олоххо хайдах кириан эрэрэ иһигин бысыака эрэ сырдатылыа. Хаһыат хөггүру олугар мэлдэн сыдыыа кыстыгы туоруурга үлэ - хама-нас хаамыгыта. Дьон - саргы көрөхсиги кэлэр "Үйү юдүһата", "Чурагы юдүһүгө", «Айар аргыс» сыһаарылылар тиһиктэрин быйаахтара суоҕа. Бу соһору-тааргыта буолбут быйбардарга сорох нэһиликтэргэ сага дьон баһылыгынан талыһыннылар. Кинилэр үлэ-лэрин хаамыгыта ураты болдоттоо сыдыан, сырда-тылыа. Оҕон быйылыгы хаһыат эмиз олус иһтэ-ригэиһиһи, хаһаатар да элбөх сонуннаах, кэрэ кэпсээн-нээх буолуо.

Улугуусут почтатын отделениеларыгар, биринчилээн ағварнар нөнүс кэлэр 2013 сыл бастакы ағварылар сурутуу саралана. Быһылы сурутууга "Саҥа алох" хаһыат эмтэ улахан сүүйүүлөх оһууу ыйгар. Аныгы үйэ сизэриэн **СМЕР - бирини ПЛАНШЕТНАЙ КОМПЬЮТЕР** буолар. Маны таһынан сайдыыбыт сүтүһүлэрэ: **ЭЛЕКТРОННАЙ КИНИТЭ, СОТОВАЙ ТЕЛЕФОН** уонна да атын биринистэр буолуохтара. "Саҥа алох" биринистэри оһуһутууга 2013 сыл бастакы ағварылар, ол эбэтэр алта ыйыгар суруттарбылтар ортолоругар ыйтыллыа. Буолар көмө 2013 сыл тохсунуу ый 25 күнэ. Аныгы көм кэлэн кыстаткан ыйытхак. Хае сурутуут иһин компьютерка анал испиһиһкэ иккэрэр буолан, ол испиһиһтээн общественность, улуге уруна иһилиһк даһалаттан кыттылаах хаһыаһыһа тэрмилэи сүүйүүлөхтэр быһаарыллыахтаһа.

Сага кэм кэлэ, дьыл үүнэ. Саганы түстүүргэ, сырдыгы ыралырга, олохтоогу уһанарга "Сага ологу" суруттар, сага ологу кытта тэҥнэ хардылыа. Барытылар дьолу, доробуяны багарабын.

Афанасій ЗАХАРОВ

"Сага олох" РИХ АУ редактор - директора

Саха дьонугар кыстыгы ичигэстик, этэнкэ туораалтын улахан сымталааста.

Калыктыгы сылареа дыны-
цоту сылытыкка ОДКХ ГУП
Чураптытаады филиала үңгүй-
дик, эрэлээстик, цазлырын,
тэрытталар, аюорор дышалар
шагээстэрин, оюон цаллырээ,
аюорорго табгыастыкка уруу-
буца тэрыллырын бэлэбит. Ити
ичин нэбилэнтөнэ мастага ула-
ган. Быйылы кыстыгы тайдак
көрсүбүрттэри бу тэрылта са-
лааачыкта Егор Иванович Са-
ввин билибисээр.

– Быйылгы кыстыкка кири-
игэ отук сезонун Саха Респу-
бликатын Правительствотун
дьяналыгар олохсун, балаҥан
ийын 6 күнүттэн салаатыбыл

эйийн-тайны үзлэрийн "Сахас-пептраис" сага тэрийтэ Чуралчгытаагы фильмала (нэч. Р. В. Ушницкай) хаатчыйлар. 17 учаастак, хас биридэн нэһилиэк авйы маастардар бааллар, салалбаллар, контуруолуулар. Сайын комиссия тэрийэн үлөһитэрийбитин аттестациралаабыһыт. Дьоккуускайдаагы үрөтөр комбинат курдулхтын 100 кэһини үөрэтэҕэ. Өхөрүс болоһунан—Сыланга хоту нэһилиэктэр, Хадаарга соһуруу нэһилиэктэр, Чуралчыла кэһин нэһилиэктэр дээн араарыллан барылар. Бу курска үөрөмүтэр "Машинист на твердом и жидком топливе" дээн дастабырыаһыа ыталлар. Ити доккумуннарын массыына, трактор ытар бэһээп (това) күртүк үлэ-

Бэлэмнэни, өрөмүйн үлэлэрэ сайын ыгыгылыбыгытара. Үөһээнги салайар тэрилтэбигинэн барыга 19 мал 382 тыһ. солк. суумада өрөмүйн үлэлтигэр былан тэжэрүүлэбигиэ. Ону 22 мал. 275 тыһ. солк. үлүннэн аһара толордубут. 44 км усталаах тепло-вой сеть (трасса) сана турбанан тардылынна. Холбоур, улуустаары гилназиг котельнайыттан чааһынай дьылэри хол-боохунга 2000 м. көп котель-найтан 1064 м оһоһулунна. Эргэ-оһохтору сангардыы үлэтэ была-аннаахтык ытытылар. Маһынан туугулуубут, аһыгы ырдыбигиэ эңи-эрттэбэт котельнайдар суох буолуохтаахтар. Быйыл 10 санга оһох монтажстанан үлэтэ нидлар-ритиннэ. Сылан дьаһалтагы, улуус экинигэр "Мелиорация" котельнайдары быйыл биһиэхэ борилиннилэр. Итиннэ өрөмүйн үлэлэрэ бардылар. Итиннэ салгыгы туһаныыга былааннардаах-тыт.

Арыылаахха, Мындагаайыга
сага модульнай котельнайдар
онорбулуһулар.

Дымоной турбалара кал-
лээнэ үлэллэхтэра. Итинник ко-
тельнайдары былырын 7-ни
онорбутут. Бу үлэ салгы ыы-
тыллыа.

Котельнайдарга улашиир дьонунан толору хааччыллан олоробут—256 штатнай едиондзахпыт. Барыга 48 котельнай баар, итигитэн 8-на убасас оттугунан улашиилыыр. Неби Ыстээхтэн, Чогу Харбалаахтан ылабыт. Ти-

лиор юмнэригэр илдэ сынды-
ахтаахтар Аварийнай-
ерөөлөнүүр сулуусага 22 киһи
үлэлээр (нач. П. П. Пинегин).

Специалистарыг барь ортн анал үөрэхтээхтэр, 4 киһи үрдүк үөрэхтээх. Үсүлэрэ кэтэхтэн үрдүк үөрэххэ үөрөнэллэр. Киһилэр билиги резервнэй мадрдарыг буюулар.

Итгэлийн үнийн төлбөрүү "Төлбөр" Чуралчтайгаа филмд (нэвч А.Н. Романов) бичигдэж Төлбөрийн аайи онгохуулуухтаах. Иккний төлбөртөхтөрүз сэрэтийн сурук (уведомление) бичигдүүлэр. Салтны төлбөрт түбэлтэрийгэр суукка бөрийлэр. Тэрилтэлэр арбитражнай суукка, чааһнай дьон мировой суукка эппиэттэ-хтээхтэр. Алтынның

күнүрээсү туругунан 2012 сылта
нэһилиннэһэ иһэ 3,5 мал. солк,
тэрилталар иэстэрэ 9,5 мал. солк.
тойдо. Холосур, албах иэстэх
тэрилталарынан "Чурагчасель-
строй" - 630 тыһ. солк., "Якутпро-
ектстрой" - 483 тыһ. солк., "Мян-
дарайы" ТХПК-214 тыһ. солк.
буолаллар. Теплосчетчиктары
туруоруу ыстыллар. Маныаха
үөрэх тэрилталаро беркэ
дьаһанан иһэлэр. Оттон
нэһилик дьаһалталара быһаан-
нар. Төлөбүр кэмгэр кэсприитит-
тэн үлэһиттэрбит хамнастары кэ-
лһитэ, өрөмүөн үлэлэрэ, маты-
рыйаал атыуһаһыта улахан
түгүлүһтэхэ.

Үлэһиттэрбиттэн таһаары-
ылаах үлэни ирдирбит таһынан
кинилэр сыннааланчарын тэ-

рийнхөгжүүлэлтээс хамгаалж, манай проф-
союзтай тэргэлтээ (пред. И. Г.
Макаров) сүүрнүүр байжигни-
гэр, улууска буолар араас
дьяаллаар ахтыгыннай кыт-
тыны ылаабыт. Улуус кэснэй
тэргэлтэрийн икээ ардыгар ын-
тыллар куоталааһына мэлдэн
иникэ сымдаабыт. Бастын
үлэһиттэрийн 5 ыккаты Сою-
га сымнаан кэлэллэрийгэр пу-
тевканын наараадаллаабыллыт
"Хатыг чаран" программа чэр-
чигин Мындагайылыр суол
кыттыгыгар турар арым ча-
раны күрүөлүөхтүг, итинэ ба-
сакы салайааччыбыт. Ага добу
сэригин кыттылаабыт, аатыр-
быт сапер С. Д. Флегонтов ааты-
нан сквер аһаахлыт. "Мичиг"
уһуяаны, С. А. Новгородов ааты-
нан орто оскуола 10-нус кы-
лааһын кылары нефтэхэбыт, үлэ
былааннаахтык барар. Нэһили-
эктердээри учаастактарыт
үлэһиттэрэ бары дьяалалары
көхтөөхтүк кыталлар. Байалары
эмээ өр тэргэлтэрийн кытары
шефтэхэллэр. Итинэ Болтоно
Чыапшара, Хадалар учаастакта-
рын холбоо оностоохха сод

Байгальгү кыстыкка бары
өрөмүөн үлэлэрин ситэрэн та-
рарһиннахтык киирдийт. Аны-
саахала суох, сөптөөх итинин би-
эрэн дьоммут сэргэбит нус-хас
кыстыгы туоруулларын хаач-
чылыахтаахпыт.

Кэпсэти
Алексей СЛЕПНОВ

Оттоорун - 2012

САНА ОТТООН БҮТТҮЛЭР

Хадаар нэвчилэгэр Хабырыллайн Бахылай биллэр-көстөр үлэнт кийн. Быйыл байглан курдук тракторист, механизатор табырыстарын көүдлэн Намга баран оттоон калпыно.

Өлүгүнө өрүскө уу калын мамнар арсында бири-
 ах буолбут ходуналарын төттөрү ылбыттар. Аны
 прессподборщиктара атырдыах ыйын ортотутар кэ-
 лэн, сорох дьон оттоон бүтүштүтэрин кэнээ тиийбит-
 тэра. "Сүрөзө суох сүүс сүбөлзөх" дээн өс хохсоно
 баар. Арааһа мин курдук киири этинник балаһыан-
 ныага тинноон кэлэ эбэтэр олох да барыа суоһун соп
 эта. Хабырыллайал хатарылыһыбат киири мас кур-
 дук киири. Тийиэн дьон хаалларбыт сирдэрин тий-

бэрлээн хөдүх бэрлүүн кэрийн, 200 тоннаттай тахса оту рулоннаан балаан ыбын бүтүүр дээр туруулаан туран отгоото. Ону таһынан ити отун кэрттэхэ сыддан бүтүүнүү тийэтэрэн, харабынлаан агтынны 13 күнүгэр бүтэжик рулоннаах мөс-сынаатын кыта тракторын Майаг эбиүтээр чийдэн, Халдрын сирин булла.

Чурагчиглар майных дьонноох буолан быста-
бакка, араас сүт-кураан дьыллары туораан келээ-
лэтт. Хадаардар сыл тахсар отгоннохторо.
Баһылайы бу үлүстүн иһин үрдүк правительствен-
най наараадаар түһэрэр, мин санаабар, сирдэ-
хыны бусуохтэ.

ЭРЭЛТИК

ЫТЫКТЫР, СҮГҮРҮЙЭР САЛАЙААЧЧЫБЫТ

Улаанхор. Онно сүлдэн кэтхэн үөрэнэн 1937 сыллаахха институту бүтэрэр. 1953 сыллаахха Коммунистический партия чилиннин ытыктыгыта уонна Диринг оскулатын уонна детдомун партийнай тэрилтэтин секретарьнан үлэлээн, бары агитационнай культурнай-маассабай дьаһалларга күүсэ кыттыбыта.

1957-1961 сылларга эдэр кэскиллээх үлэһити партия райкомун бюротун уурааһынан культура оройуонаагы салаатын сибидиссайданан бигэрэнииттэрэ. Бу сылларга юни салалтатынан оройуон ыччата республикага ытыктыгыт фестивалларга ситиһилээхтик кыттыбыта, оройуон юниетэр бастагы музыкальнай оскула аһылыгыта, Сыланг, Хатылы, Болугур, Ойулуун нэһиликтэригэр типовой кулууптар тутуллубуттара.

1961-1967 сылларга партия райкомун бюрота туруоруутунан колхозтар бөдөһүгүлэринэн сибээстээн, оройуон агарын ылар "Партия XXII-с съезда" аатынан колхоз председателин солбуйааччынан, кэлин 4 сыл сирой председателинэн үлэлээн албах тутуулары ыттыгыта, колхоз республикага би-ир бастаһынан харчылан ахсаанна, бириэстэлэр толору хозрасчежка үлэһитлэрин ситиһитэ. Амма уугур талаагы, дулһаны солотон, сир оһоһуутун, албах сыллаах от ытыктыгыта.

Маньык таһаарылаахтык үлэһити олоһуона, партия уобаластаагы комитета Алексей Алексеевичи Ново-сибирскайдаагы Урдукку партийнай оскулаага үөрэххэ ыттыгыта. Бу оскулааны 1968 сыллаахха бүтэрэн кэлбитин кэинэ, Орджоникидзевскай (билигин Ханалас) оройуонун райсоветын солбуйар, кэлин народнай хонтуруол комитетын председателинэн үлэлэтэлэр. Бу үлэһити сыллаарыгар дьаһаарлаах үлэтэ үрдүктүк сыаналанан, В.И. Ленин төрөөбүтэ 100 сылынан мэтээлинэн уонна "Билли" общество Бүтүн Союзтаагы киин сөбүтүн Бочуотунай грамотатынан наараадаланар. Ити кэмгэ киин эбии норуууска баһылыгынан оройуонга "Билли" общество председателинэн үлэһити.

Ити кэинитэн 1971 сыллаахха Алексей Алексеевич дойдутугар эргилэн кэлэн балтараа сыл курдук Дюкунскайга Мархатаагы тутуу комбинатын солбуйар начальнигынан үлэһити аахсыбатахха, таптыыр, ахтар Чурапчылар 2002 сыла дээр

араас салайар үлэлэргэ олус таһаарылаахтык үлэһити-тэ, албаһи онторторбута. Ол курдук, юни партия райкомун инструкторынан, райсовет исполкомун председателин солбуйааччынан, уһун сылларга "Сельхозтехника" управленинэһи, агропромышленнай холбоһук (РАПО) председателинэн, капиталнай тутуу уонна пенсионнай фонда начальнигынан үлэһити. 68 сааһыгар тийэн баран, 1997 сыллаахха улуус производственной тэрилтэтин салайааччылары кэрдоһуулэринэн, "сааһырдым" дьин ыарантанан баран кэлин оһуһуһун, быһбардааччылар баһыйар кулаастарын ылан, улуус баһылыгынан 2002 сыла дээр билиэр суолу-иһи хаалларар тына таһаарылаахтык үлэһити, албаһи онторторон, сүрүн салайар үлэһити түмүктэһити. Итиччэ сааһырдыт киһини улуус баһылыгынан талы бу дьон-сэргэ Алексей Алексеевичи дьиннээхтик киһи, салайааччы баһылыгынан улаханньык сыаналырын, итэһиэрин, эрэнэрин туоһуһунан буолар. 70 сааһын ааһар дээр улуус баһылыгы курдук эппиэттээх дуоһунаага үлэһити салайааччы билиинитэ республикага суох.

Алексей Алексеевич саамай уһунуук уонна уһулуугу таһаарылаахтык үлэһити, өрө таһаарыт тэрилтэтинэн "Сельхозтехника", кэлин бу тэрилтэ "Агропромхимия", "Агропромэнерго", "Агроснаб" тэрилталары холбоон бири бөдөн "Агротехснаб" тэрилтэлэрэ буолаллар. Чурапчыга таас тутуу "Сельхозтехника"тан, Ньидьини түөлбөтөн сааламмыта. Ол курдук, таас мастарыскай, хонтуора, спортивной саала, улахан гараж, котельнай, иккисини этээстээх икки уопсай дьыалар, таас "Бережка" уһуһаан дьыалар кэини аатын кытта быһаччы сибээстээхтэр. "Сельхозтехника" ити кэмгэ республикага аатырара. Бу тэрилтэ оройуон тракторнай партиятын барытын өрөмүөнүүр, саппаас чааһынан хааччылар, тийэр-таһар үлэлэри ыттыгыта. Угүс анал техникаттан ураты анардас таһаар 40 улахан уйуктаах автомасыылаага. Ол кэинэ оройуонга сүүһүнэн, тыһымычанан гектар тыаны солоон бааһына, үрэхтэр дулһуларын, талахтарын астаран ходуһа сирин онорбуттара.

Алексей Алексеевич 1982-1987 сылларга РАПО председателинэн үлэһити кэмгэр оройуонга тыа хаһаайыстыбатыгар сүбү аһылыгынан бөлөмнөһиттэ, сирин онорууга, сүөсүһүттэр үлэһити усулуобуйаларын тупсарыта хаһан даһаны ытыктыгытаах албах үлэһити тэриһити. Ол курдук, албах сыллаах от ытыгыта

2000 гектарга тийбити, от сэмэтин үүннэрэр, ыраастыыр база тэриллэн от сэмэтин атын оройуоннарга тийбити атылааһын тэриһити. Сылэһи угуу сир ааһы үлэһити 19 тыһымыч тоннага тийбити. Механизированнай хотоннор, 16 кормоцехтар, ыанньыксыттар дьыаларо тутуллубуттара, искусствоннай сэмэлэһин бары фермалары халыһа, племенной фермалар баар буолубуттара. Ферма үлэһиттэрэ итин аһылыгынан хааччылыбыттара. Кыра учаастактар базаларо оһоһулан, онно социальнай объекттар тутуллубуттара.

Ол эрээри маньык албах үлэ барыта очоттоһу партия райкомун салалтатын "үрдүбүтэ". Алексей Алексеевичи "РАПО-ну партия бюротун үрдүнэн туруорда, биһимэт буолла" дьин матылыттан үлэһити тохтогон баран, оройуон иһигэр атын үлэһи биэрбэтэхтэрэ. Итиччэ тынан юни куоракка киирэн Мархатаагы тутуу комбинатыгар быстах үлэһити күүһүтүтэ. Онгон эргилэн 1988-1989 сылларга Чурапчыга уу хаһаайыстыбатын уонна мелиорация системаларын көрөр-истэр управлениени тэриһэн үлэһити. Ити кытас кэм иһигэр 10 быһыгы, шлюз-регулятордары онторторбута, үлэһити техниканан хааччылыгыта, 4 квартиралар дьыны туттарбыта, 12 квартиралар дьыа тутуутун саалаабыта.

Ити үлэһи сырыгытаһа уһа ахтылыгыт 4 тэрилтэ холбоһон бири улахан "Агротехснаб" тэрилтэ тэриһити, маннайгы альтернативнай быһбардарга рабочайдар байдалар туруорсан киһини начальнигынан талбыттара. Төһө эмэ партия райкома туруорбут кандидата баарын үрдүнэн. Бу түгэн эмэ Алексей Алексеевичи коннору үлэһит дьон, рабочайдар хайдах курдук сыаналылыларын, билиһиллэрин туоһуһунан буолар.

Олохтут укулаата түөрэ эргилэн, Союз ытыктыгытын кэинэ улуустут бастагы баһылыга И.С.Сивцев киһини аан бастаан капиталнай тутуу управлениени, онгон 1994 сылтан пенсионнай фонда начальнигынан үлэһити. Манна Алексей Алексеевич, үгэс курдук, эмэ албах тутуулары ыттыгыта. Холбоһу, пенсионнай фондага санга хонтуора, гараж, 4 квартиралар уопсай дьыа туттарбыта, үлэ бары салааларыгар компьютеризация киирбитэ.

А.А.Шадрин улуус баһылыгынан үлэһити сылларыгар (2002-2007 сс.) "дойдум, дьонум-сэргэм туһа" дьин үлэһи-хамнаһы дьиринник ырытан, былааннаан, кадрлары түмэн таһаарылаахтык үлэһэн аастыгыта. Ол курдук, эт-үүт комбинатын базатыгар

"Чурапчы" ТХПК, тыа хаһаайыстыбатын техникоскэй өгүһүн хааччылыгыта уонна сирин онорууга МТС тэриһити.

Төһө даһаны республикага уһаас кырылыгытынан, 1998 сыл атырдыах ийдиагы "харчы суолууга" - дефолт буолбутун үрдүнэн үһө салалтара үгүстүк туруорсан, улуус олохтоохторо ыра санаа өгөс-түбүт таас баһылыга тутуутун норуот күүһүнэн саалаан, кэлин республика бигэрэниитин үбүлэһэн үлэһи киирбитэ. Хатылыта таас оскула ситэриллибитэ. 2000 сылтан "Угүс дьыала" хамсааһын тийэһи, нэһиликтэр баһылыктарын түмэн, көрүһүн, юни үлэһити кэмгэр норуот күүһүнэн 3 сана баһылыга, 4 ФАП, 9 спортивной саала, 2 тустуу саала, 7 уһуһаан дьыалэ уонна да атын үгүс тутуулар ытыктыгыта Толойго, Чыапнарада, Бахсыта таас оскулаалар тутуулар сааламмыттар. Россия тыа сиригэр маннайгы Чурапчытаагы физкультура уонна спорт института үлэһи киирбитэ. Киһи үлэһити сылларыгар котельнайдары убаһа оттука кыллэри сааламмыта, Мындааһы - Чурапчы суолун оһоһууга ситэриһити, Чурапчы - Диринг, Чурапчы - Сыланг таас суоллары оноруу сааламмыта. Сүрүн болдомтотун ынах сүөһү, сытты ахсаанын албэтигэ, тыа ыала дохуоттаах буолуутугар туһаайыта.

Ити курдук Алексей Алексеевич 5 сыл улуус баһылыгынан үлэһити кэмгэр байыты тула сөптөөх салайар кадрлары түмэн, олору үөрэтэн-какайан, биригэ түмэн үгүс үлэһи, тутууны ыттыгыта. Чурапчы республикага бири бастык үлэһити улууһунан буолбута. Улуус баһылыгынан кэинитэн юни очолорго Ил Түмэн председателин Н.С.Тимофеев сүбэһитиһэн, республика баһылыгынын Ассоциациятын вице-президенин үлэһи сыдыгыта, олохтон бары дээр тыа сирин сайдыгытын туһугар туруулаһыта, суруйбута, туруорсубута.

Алексей Алексеевич киһи баһылыгынан олус судургу, көнө майгылаах, салайааччы баһылыгынан этилгин толорторор, түс-бас тыллаах-өстөөх, ирдэһилээх этэ.

Чурапчыт улууһун сайдыгытын туһугар уһунуук үлэһити, үгүмэн албаһи онорбут, онторторбут үгүкэм салайааччы, дьон-сэргэ дьирин ытыктыгытын ыһыан ыһыт аһа таһаарыһыт, сүгүрүйэр киһити Шадрин Алексей Алексеевич үгүс аата-суоһа өр сылларга умнулууга суоһа, үйэтиһиһэ туруора.

Чурапчы улууһа (оройуона) МТ дьаһалтита, депутаттарын Мунуһада.

Бу дьыл алтынны 27 күнүгэр Чурапчы улууһугар араас салайар үлэлэргэ үйэ агарын курдук үгүс суобастаахтык, үрдүк таһаарылаахтык үлэһити, үгүс албах тутуулары ыттыгыт, улуус (оройуон) социальнай-экономическай сайдыгыгар билиэр кылааты кыллэрибит, дьон-сэргэ дьирин ытыктыгытын, билиинитин ыһыт баскос салайааччытыт, Чурапчы улууһун, Саха Республикатын Бочуоттаах гражданын, СР Тыатын хаһаайыстыбатын үгүлээх үлэһити, "Бочуот Знага" орден 2 тогулээх кавалера, "Бардарылы" фонда лауреата А.А.Шадрин олохтон туораабыта бири сылын туолар.

Алексей Алексеевич Шадрин 1929 сыллаахха олунһу 13 күнүгэр Чурапчы оройуонун Агчагар нэһиликтэр орто бааһынай ыалга күн сирин корбута. Аҕада Алексей Алексеевич Шадрин, ийэтэ Сылантан төрүттээх Елена Васильевна Дьяконова 13-гэ ороломмуттарыттан ыалдьан, олох ыарахаттарыттан оһуһтаран эрдэ олохтон туорааннар үс эрэ өрө: Марфа Алексеевна, Алексей Алексеевич уонна бырааттара Семен Алексеевич хаалбыттара. Киһилэр өр саастара Шадриннар аймах олохторо кэиникуонг Дьаһыта алааһыгар, Лаптыкы сайдыгытынан ааспытта. Төрөһүттэрэ артыал, колхоз тэриһилээһиттэн пенсияга тахсыахтарыгар дээр колхозка үлэһиттэрэ.

Алексей очоттоһу ыччаттар курдук сэттис кылаас кэиниттэн, Чурапчы педучилищетын бүтэрэн үлэһи 1950 сыллаахха хоту Усуйаана оройуонун Омолой оскулаатын учууталынан уонна сибидиссайданан саалаабыта. Онно үс сыл үлэһэн баран, 1953 сыллаахха Дьокунскайга кэлэн педпоступт историчека салаатыгар үөрэнэ киирэр. Ол эрээри төрөһүттэрэ ыалдьаннар Чурапчыга тахсан Диринг детдомутар илпээчинэн

Тираж 1934.
Хайыат сыаната: 10 солк.